Numĕrul 8. Adaus la Numĕrul 40 al „Dreptăţii“ din 19 (3 Martie) Februarie 1894. Anul I.

FOAIA DE DUMINECĂ

A ḐIARULUI „DREPTATEA“.

Editor: **Dr. Cornel Diaconovich.** Redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisce.**

Din munţii Sibiiului.

Negoiul.

In munte e Românul acasă. Atâtea veacuri de suferinţe, prin care au trecut in munţi, le-a petrecat. „In munţi e libertăte“ a cântat şi poetul deşteptării naţionale Andreiu Mureşan, in munţi 'şi uşorează Românul sufletul de multele dureri şi griji, cari 'l muncesc. Şi când frunḑa 'n codru inverḑeşte dor netărmurit 'l apucă pe Român:

„Sus, sus, sus la munte sus!“

Dacă privim mai deaproape viaţa poporului nostru vom şi inţelege pe deplin dorul şi neastempĕrul care 'l leagă de dulcele seu frate, de munte. Muntelui şi codrului 'şi plânge supĕrarea, 'şi povesteşte jalea inimii şi dela munte şi codru asteaptă mângăere in ḑile de restrişte. şi povestesc cele auḑite din moşi-strămoşi. Deaici, apoi deşi eşti aproape de piscul Negoiului, dar numai cu greu te poţi urca sus, fiind tot stânci piezişe intreaga cele. Ajuns sus pe pisc intreaga ţeară a Ardealului o poţi ochi, dacă e cerul limpede, de multe-ori poţi vedé norii grei cum se târăe sub pisc şi de sus, din inălţime, veḑi că in vale e furtună mare, tună şi trăsneste, ear sus pe pisc, deasupra norilor este cea mai frumoasă vreme.

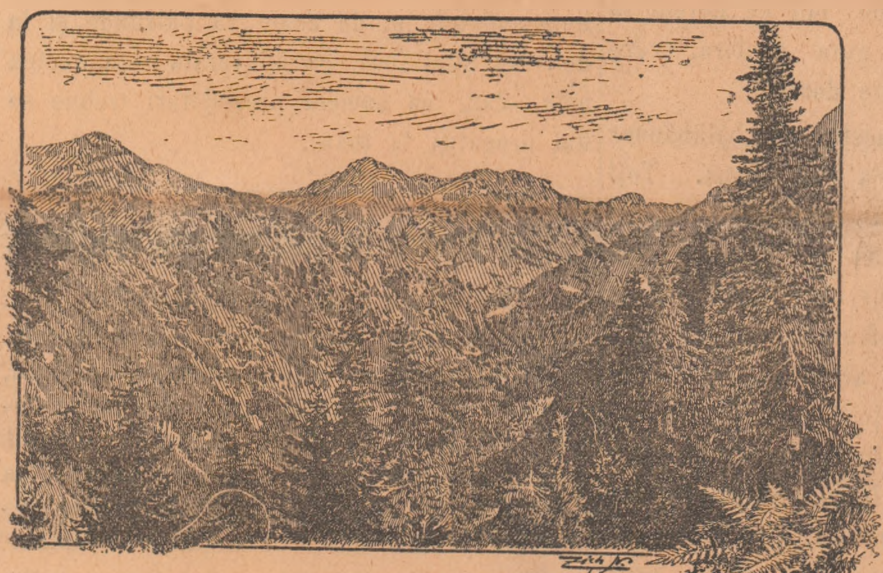
Lacul Bulea.

Dumneḑeu când a 'npărţit lumea, cu inţelepciune şi-a săvîrşit lucrarea sa, şi astfel de orindueli a adus in fiinţă, ca să fie in toate lucrurile mânilor sale o armonie şi tot odată şi o varietate.

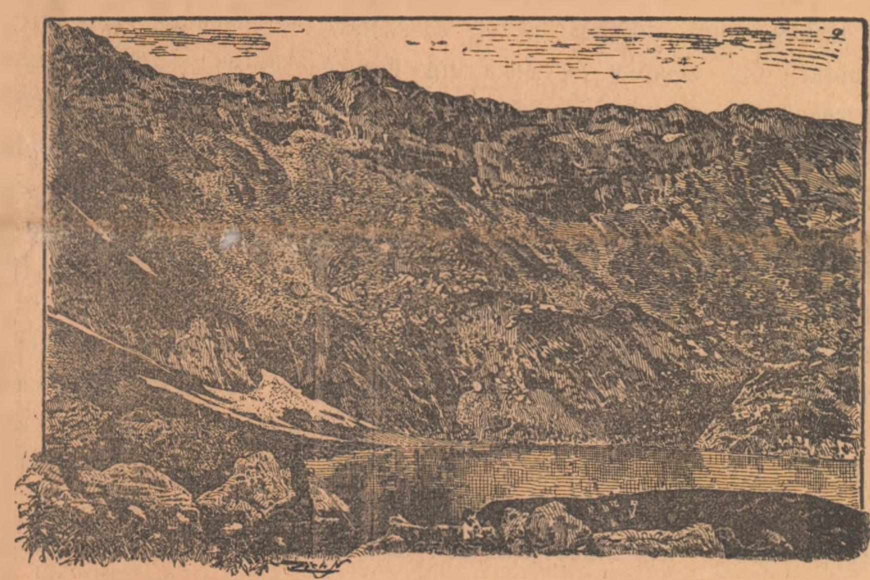
Inălţimile munţilor le-a brăzdat cu părae adună luciul apei, şi spre malurile stâncoase îl poartă, unde undele sĕ frâng, şi după ele altele urmează, alte valuri cari au aceiaşi soartă, şi in acelaş vecinic tremur inainte curg, — şi mereu vor curge.

E lacul **Bulea** acel ochiu de apă, şi pe care îl represintă al doilea tablon din diarul nostru de astăḑi.

E lacul Bulea, in care sĕ oglindesc copacii, cari îl incunjoară, lacul Bulea ale cărui unde şopotitoare inpreună cu freamĕtul frunzelor de copaci, cântă armonia dintre cer şi pămênt, dintre inalţimi şi ape, — cari au inspirat poporului nostru doinele divine in care jalea, iubirea, dorul mândrii, şi dragostea de libertate, voinicia, sĕ 'ntreţes, ca razele de soare cu oglinda apei, — legând sufletul omenesc de acest măreţ pămênt de baştină al neamului romănesc.

Negoiul

Lacul Bulea

„Jele-i doamne cu-i e jele
Jele-i doamne muntelui
De armele Jancului
Că le plouă şi le ninge
Şi n'are cine le 'n cinge.“

Vitejia, dorul, iubirea, superărea, nădejdea şi toată amărăciunea sufletului seu de munte este legată.

Şi munţi frumoşi are ţeara noastră, o cunună intreagă inpresoară dulcele nostru pămênt strămoşesc.

Din aceşti munţi tipărim acum un chip şi adecă Muntele **Negoiu** din munţii Sibiiului. Acesta este cel mai inalt pisc din acel şir de munţi, e de 2536 metrii inalt peste suprafaţa mării. Multă lume pleacă an de an dela Sibiiu, se se urce sus, sus la munte, se respire aer liber şi se laude pe Dumnezeu in creaţiunile lui. Cale de trei ḑile duce dela Sibiiu, păn la piscul Negoiului. In cale se află mai multe colibi de popas, făcute anume pentru călĕtori. Treci peste frumoasa „Stênă Şerbotă“ peste „Rêul mare“ şi mai in urmă peste „Strunga dracului“ despre care multe poveşti frumoase ştiu spune ciobanii, când seara după ce au adunat in ocol oile şi le-au muls se aşeadă in jurul focului recocoritoare, stâncile ţipişe le-a inpodobit cu muşchiu, copaci, adăpost pentru ale pasĕrilor neamuri, pentru sălbăticiuni locuinţă pacinică păzită de pericolele peirei prin mâna omenească a pus, inpodobind inalţimile pămêntului.

Inălţimile astfel, sunt intretăiate cu văi, locrurile stâncoase sunt intrerupte de petece de pajişte, prin care greerii işi cântă leneşul şi monotonul cântec, fără a sĕ gândi la ḑiua de mâne.

Peste munţi văi, coline şi lacuri, scapără făclille cereşti adiând cu viaţă fapturile pămĕntului, dar nicăirea farmecele frumuseţii naturei nu mişcă mai adênc simţirile sufletului omenesc, ca ia armoniosul contrast dintre stâncă şi apă, inălţimi ce sĕ ridică in zarea albăstrie a cerului, şi adeineimi necunoscute, ne pătrunse de ochiul omenesc, acoperite de mase de apă.

La o inalţime de 5050 M. socotiţi dela suprafaţa mării, in depărtare ca de 50 de chilometrii dela Sibiiu spre munte 'n sus, in dosul satului Porumbacul de jos, o suprafaţă, sĕ mişcă de vintuleţul de munte care face frunzele copacilor sĕ tremure şi codrul sĕ suspine. Vêntul în increţituri

Codrul e frate cu românul, şi lacul codrului, albastru, cu apa sa lină, in vremuri grele ca un bun tovarĕş simţind jalea şi amărăciune, stăpânului ce îl loveşte cu lopeţile, tinguios in picuri lasă lacrimile-i să cadă depe vâslă, căci inpreună au trăit şi trăesc amêndoi şi amêndoi o soartă au. La munte, cu freamĕtul de frunze şi legănat de valuri, o viaţă de lume s'a scurs, şi sĕ scurge incă, până un strop va rĕmânea in lacuri ş'o frunḑă de copac in codru. E traiul din bătrîni a românului, să şi-i aibă pe aceştia de tovarĕşi, căci tot cu ei a trăit, lor să le spună sbuciumul inimei sale, lor grijile şi nedumerirea asupra vieţii sale s'o spună:

Codrule cu ape line
Vremea trece, vremea vine....

Peste undele verzui ce tremură infiorate, fluturaşi de apă sbârrăind sĕ invîrtesc, — şi din fluer cântă ciobanul lăsându-şi dorul peste valuri sĕ plutească, peste valuri şi peste munţi, in spre plaiurile mănoase, unde trăeşte libertatea!

Intêmplări de peste sĕptămână.

Când omul nu mai cunoaşte scăpare, 'l apucă desnădejduirea şi caută cu tot preţul sĕ se inbete pe sine şi pe vecinii sei cu apă rece. Până aici au ajuns şi stăpânii ḑilii, trebue sĕ se inbete pe sine şi pe vecinii lor cu apă rece.

In dieta din Budapesta umblă cu gândul se aducă neşte legi, care sunt indreptate contra bisericei şi naţiunei noastre. In gura mare se laudă, că aceste legi sunt dorite şi poftite de intreaga ţeară. Au şi incercat-o prin mai multe oraşe dela ţară, se facă după poruncă adunări de ale alegătorilor, in care sĕ se pună astfel lucrurile la cale, ca şi când toată suflarea ar dori căsătoria civilă. Dar in cele mai multe locuri au mâncat nespălat, lumea adunată i-a alungat pe ferəşti afară. Toate aceste le-am povestit in numerii trecuţi. Acum la alta s'au gândit şi adecă, se facă in Budapesta o adunare mare, mare de tot, la care mii şi mii de oameni se fie şi toţi intr'un glas se poftească căsătoria civilă. Pe cale cinstită treaba asta nu este cu putinţă, o ştie bine şi guvernul, ca şi noi. Dar pe altă cale caută se'şi ajute. Au trimes aspră poruncă la toţi solgăbirăii şi notarii din comune se ducă din fiecare sat zece până douăḑeci de săteni pe spesele stăpânirii la Budapesta, ca acolo cu toţii intr'un glas se strige, după ce i-a indopat cu mâncare şi beutură, că lor căsătoria civilă le trebue. Notarii s'au şi apucat de lucru şi caută sat de sat se prindă oameni, cari nu inţeleg mişelia, ce se face cu ei şi se-i ducă pe Duminecă la Peşta, căci Duminecă va fi acolo ciorobɵrul cel mare. Nu ştim incă pe câţi nefericiţi îi vor prinde ca se-i ducă, dar toţi bărbaţii nostri de bine, fruntaşii satului, preoţii şi invĕţătorii trebue se declare, că acei nefericiţi prinşi cu sila şi duşi cu inşelăciune la Peşta n'au fost acolo din voia lor, n'au fost trimişi de Români, şi Românii nu primesc respunderea pentru prostiile, ce le fac ei acolo in Pesta.

Poporul român va fi convocat cât de curĕnd la adunări mari româneşti, unde vor avé multe mii de Români prilegiu se spună guvernului, ţerii şi lumii, că legile de căsătoriă ale guvernului unguresc nici unui suflet de Român nu le trebue. Astfel de adunări se vor face la Sibiiu, Braşov, Blaj, Arad, Timişoara şi multe alte locuri. La acestea este datorinţa fiecărui Român se meargă.

*

Cu inbătarea lumii cu apă rece au mers până acolo, de dieta din Budapesta a votat inainte cu vre-o câteva luni cinciḑeci de mii de fiorini, ca se astupe gura străinătăţii, care dojeneşte pe stăpânii Ungariei pentru prigonirile şi nedreptăţile ce ni le fac nouă.

Acum mai ales decând a pătruns vestea şi prin gazetele ungureşti despre adunările poporului englez, care se vor incepe acuma contra stăpânirii ungureşti, strigă toate gazetele ca din gura şerpilor, că ministrii se plece cu cele 50 de mii de floreni in Anglia şi se astupe gura acelora, care adevĕr grăesc şi dreptate doresc.

In dieta din Budapesta se bălăbănesc mai departe despre legea cea nouă. Toţi cu mic şi mare cred că aşa se cade, se facă multă gură ca lumea se creadă, cine şti ce mult le zace lor la inimă binele ţerii. Dar ne va feri sfântul de legile care le croesc ei acolo, căci acele numai inspro stricăciunea şi paguba ţerii pot fi indreptate. Până acum s'au ţinut cam vre-o douăḑeci de vorbiri lungi, lungi de 'ţi stelesc ochii pân' le ceteşti pe toate, dar nici nu au isprăvit incă, ci după cum cetim prin gazete, au sĕ se mai ţină vre-o cinciḑeci de vorbiri şi mai lungi. Sĕrmană ţeară, tot pe spatele tĕu merge jocul acesta inbuibat!

*

In Pesta a fost un frumos banchet dat in cinstea luptătoriului slovac Svetozar Hurban-Vajanski, care deunăḑi a scăpat din temniţa dela Seghedin. Peste o sută de persoane alese au luat parte. Au fost acolo: Români, Slovaci, Sĕrbi, Boemi şi Croaţi. Toţi la olaltă intr'un gând şi intr'un suflet au serbătorit pe marele bărbat al naţiunii slovace. In iubire şi bună intelegere au stat la olaltă fiii deosebitelor neamuri şi s'au inţeles, că uniţi unii cu alţii au se apere ţeara de nevoi şi se pregătească o soarte mai bună pentru popoare, ca in libertate şi cu dreptate se trăească toate neamurile inpreună, după legile lor strămoşeşti, cultivându-şi fiecare limba şi datinele şi 'ntrun gând se laude pe Dumnezeu.

*

A sosit veste că lumea se pregăteşte de rĕsboiu. Se vorbeşte, că şi Impĕratul nostru a dat poruncă 'n ţară se stee cătanele gata. E mare teama, că in Sĕrbia se va incepe resmiriţa, unde nu s'au liniştit incă sufletele şi de acolo va pătrunde şi la noi. Nu ştim incă, că adevĕrată este vestea asta, dar, ca oameni prevĕḑĕtori trebue se fim pregătiţi la toate.

Despre dreptul de ereditare sau moştenire.

Dreptul de moştenire al părinţilor.

Dacă după lăsător n'au rĕmas descendenţi sau următori, atunci moştenesc părinţii, şi adecă fiecare părinte moşteneşte după copilul sĕu atâta avere, câtă a căpătat copilul dela respectivul părinte; averea venită dela linia tatălui o moşteneste tata şi averea venită dela linia mamei o moşteneşte mama

Dacă in lăsămêntul copilului nu se află atâta avere, câtă a moştenit el dela liniile

---

FOIŞOARA.

Poesii poporale din Ardeal.

Culese de

Laurenţiu Ciorba din Ponor.

1.

Frunḑă verde iasomie,
Vai de mine ce-'mi plac mie
Mere roşii din hârtie,
Badea care ştie scrie!
Mĕrul roş de jumĕtate,
Badea care ştie carte. —

2.

Frunḑuţă verde de soc,
De-aşi lucra după cum joc
Aşi fi om plin de noroc;
Dar a lucra mi urit
Şi aşa sunt un lepşit,
La lucru merg anevoie
Iară la joc plin de voie,
La lucru mĕ ostenesc
In joc par' că tot sporesc,
Ear apoi la bĕtrâneţe
Voiu plânge după juneţe,
De ce nu am şi lucrat
De-am remas om desbrăcat,
Vai de cel ce numai joacă
Şi de lucru nu-'şi mai coată! —

3.

Intoarnăte mândră bine
De vrei să vii după mine,
Şi te 'ntoarnă mândră aşa
Dacă vrei sĕ fii a mea. —

4.

Frunḑă verde de bujor
Câte flori pe câmp inflor,
Toate me 'ntreabă cu dor
Că de ce nu mĕ insor
Şi-'mi petrec vremea cu dor?
Frunḑă verde iac' aşa
Respunsu-leam eu aşa:
Insuramaşi insura
N'am pe cine foc lua,
Că pe cin' aşi fi luat
M'a lăsat s'a măritat;
Nu mi-ar fi nici un bânat,
Ea de s'ar fi măritat
De la noi a treia sat;
Dară ea s'a măritat,
Dela noi a treia casă
De la inimă nu-mi iasă;
Es afară vĕḑuo
Intru 'n casă auḑuo,
Maica mĕ pricepe bine
Că mi dor de oare-cine
Ş aşa ḑice catră mine:
Taci fiule nu ofta
De ţi dor de cineva,
Doar îţi mai afla una
Ştii cum ḑice cânteca:
Frunḑă verde foaie lată
Nu stă lumea dintr'o fată
Nici din tine tu surată;
Frunḑă verde iac' aşa
Maica măiculeana mea,
Mare-i ceriu stele-'s multe
Şi mai mari şi mai mĕrunte,
Luminoasĕ 'ntunecoasĕ
Dar ca mândra nu-s frumoasĕ.

5.

Frunḑă verde ca nalba
Insuramaşi insura
Urită nu aşi lua,
Cea frumoasă nu-mi prea place
Că prea mulţi prietini imi face;
Ear pe cine aşi lua
Ḑice că nu-'s om de ea.

6.

Insuramaşi mei fârtate
Ca sĕ mĕ scap de pĕcate.
Frunḑă verde de susaiu
Fârtate mĕ insuraiu
De nevasta care luaiu
Inţĕpeneşte lucrând
La masă doarme mâncând,
Când face focul pe vatră
Doarme ca un beat in şatră;

tatălui și a mamei, atunci averea lăsămentară se inparte intre tată și intre mamă in acea proporțiune in care a eredit copilul dela liniile tatălui și a mamei.

Dacă in lăsămêntul copilului se află mai multă avere, decât a eredit el dela liniile părinților sêi — atunci p l u s u l se inparte intre tată și intre mamă in părți asemeni.

In moștenirea legală părinții totdeuna premerg fraților și surorilor, adecă după lăsător dacă sunt in viață și părinți și frați ori surori — totdeuna numai părinții moștenesc, se ințelege fie-care părinte din averea moștenită acea parte, care vine dela linia sa din averea agonisită jumătate.

Moștenirea lateralilor.

Dacă după lăsătorul decedat (mort) fără testament părinții nu trăesc, atunci eredesc lateralii adecă frații și surorile, și dacă nu sunt in viață nici frați ori surori, atunci vin la rênd moșul și bunica adecă părinții părinților, și respective următorii acestora, adecă in prima linie unchii și mătușile și următorii acestora verii și verișoarele respective, al doile veri ori verișoare. Regulele acestea se aplică la averea eredită sau familiară, adecă devenită dela familia lăsătorului; pentru că dacă după lăsător nu remân copii, averea agonisită o moștenește vĕduva, și după muere bărbatul vĕduv.

Dacă după lăsător nu sunt nicii copii nici vĕduvă — atunci averea agonisită se inparte intre părinții lăsătorului in părți asemeni, și dacă acești nu sunt in viață o eredesc rudeniile laterale, și adecă rudeniile după tată moștenesc jumătate și rudeniile dela linia mamei cealaltă jumătate de lăsămênt.

Totdeuna trebue dovedită legătura de sânge și descendență dela părinți cununați, pentru că copii nelegali nu eredesc după tată nici când.

Moștenirea consoților.

Dacă după lăsător n'a rĕmas nici testament nici copii, — toată averea agonisită a acestuia o eredește consoțul rĕmas in viață; consoții moștenesc unul după altul; adecă dacă moare bărbatul fără copii și fără testament averea agonisită a acestuia o eredește vĕduva lui, tot așa se intêmpla dacă moare muerea fără copii și fără testament; când remâne un consoț in viață, din averea agonisită rudeniile laterale nu eredesc nimic.

Dacă o realitate (casă ori pămênt) e scrisă in cartea funduară de exemplu numai pe numele bărbatului și e avere agonisită (cumpărată) aceastä inprejurare nu scurtează dreptul vĕduvei, căci toată averea agonisită fie in têmpul căsătoriei fie nainte de căsătorie, in puterea legii e jumĕtate a bărbatului și jumĕtate a muerii chiar și atunci, când in cartea funduară averea nemobilă ar fi scrisă numai pe numele unuia dintre consoți.

Din aceastä urmează, că dacă după cineva remâne avere agonisită și copii, atunci din averea agonisită numai jumătate formează lăsămênt și o eredesc copii, cealaltă jumĕtate se separează și remâne averea consoțului rĕmas in viață, fie acesta vĕduvul ori vĕduva, amendoi au drepturi egale.

Dacă după un consoț — fie acesta bărbatul ori muerea, n'au rĕmas nici ascendenți nici descendenți adecă nici antemergători nici următori nici rudenii laterale, și nici testament, atunci și averea moștenită adecă devenită dela familia consoțului mort o moștenește consoțul rĕmas in viață.

In privința susținerii e deschilinire intre bărbat și intre muere; muerea rĕmasă vĕduvă, are din averea rĕmasă după bărbatul sĕu dreptul vidual, ce bărbatul nu are din averea rĕmasă după muerea sa.

Dacă după bărbat au rĕmas copii și vĕduvă, și dacă a remas avere familiară și agonisită, din averea agonisită, jumătate e a vĕduvei, iară din averea familiară și cealaltă jumătate din averea agonisită a bărbatului are vĕduva drept se pretindă locuință, susținere (adecă viptul) și inbrăcămênt; — și dacă s'ar mărita mai departe și spesele de căsătorie.

Dacă după bărbat nu rĕmân copii, toată averea agonisită o moștenește vĕduva, iar averea familiară a bărbatului are vĕduva drept a folosi până trăește ori până sĕ mărită.

(Va urma.)

Din legile țerei.

Legea despre transgresiuni.

(Continuare.)

Cap. VIII.

T r a n s g r e s i u n i c o m i s e p r i n j o c u r i h a z a r d e (pe noroc)

§. 87.

Cel ce ține in local public sau destina pentru public, intreprindere de joc hazard, precum și celce sprijinește pe intreprindători in esercitarea jocului hazard: sĕ pedepsește cu inchidere până la două luni și cu pedepsă in bani până la trei sute de fiorini.

Se consideră de local deschis pentru public și aceia locuință privată, in care pe lângă sau fără introducere e liber se intre ori și cine, care are de scop a lua parte la jocul hazard.

§. 88.

Cel ce ia parte la jocul hazard in localitate descrisă in §. 87. se pedepsește cu pedeapsă in bani până la una sută de fiorini.

§. 89.

Se pedepsește cu pedeapsă stabilită in §. 87. acel ospătar, proprietar de otel, ori de cafenea sau cârcimar, care dă cu chirie ori ce localitate sau pune la disposițiune atare localitate, spre scopul jucărei jocurilor hazarde.

Persoanele indicate in §. present, dacă au fost deja de două ori pedepsite pentru transgresiunea determinată in §-ul present și incă nu au espirat doi ani dela ultima lor pedepsire, sĕ opresc, in ințelesul §-lui 91. al art. de lege VIII. din 1872 și dela esercitarea industriei lor de ospătărie, otel, cârcimă sau cafenea.

Durata cea mai scurtă a acestei opriri e de un an, ear cea mai lungă de cinci ani.

Art. VIII. 1872. §. 91. Cârcimarii și ospătarii, cari folosesc intreprinderea lor pentru jocuri oprite de cărți, pentru pitularea furaturilor sau lățirea inmoralității — se pot opri prin sentență judecătorească dela esercitarea industriei lor pe un timp hotărît.

§. 90.

In casurile din capitulul present sunt de a se sequestra totdeuna și banii cari se află espuși in scopul jocului hazard precum

---

Mămăliga cură 'n foc
Ea doarme de să omoară.

7.

In toamna ce a trecut
Dumnedeu rĕu m'a bătut,
Adecă m'am insurat
Și de-un mare drac am dat:
Mi-am căpĕtat o muiere
De acum umblu a cere.

8.

Jelemi și-'mi pare reu
După mândra din părău,
Jelemi și rĕu îmi pare
După mândra dingă vale. —

9.

Jelemi și-'mi pare tare
Pe-a cui seamă am crescut mare,
Jelemi și-mi pare rĕu
Pe-a cui seamă am crescut eu.

10.

Nevăstuța cu brĕu lung
Toate vacile o impung,
Și taurii cei râncaci
Boncăie ca după vaci.
Nevăstuța cu cercei
Paște o scroafă cu purcei
De-'și trece vremea cu ei,
Vremea trece ca o floare
Nevasta fuge de soare,
Doarme diua pe sub tufe
Și noaptea spală la rufe.

11.

Muierea mea e muiere
Că la crișmă nu prea mere,
Duce acasă câte-o fele
Dacă gată iară mere.

12.

Măndra mea de harnică
De poale se 'mpedecă,
Nu mere până 'n vecini
Și face la rugăciuni,
Să-'i viie apa la ușă
Sĕ se spele de cenușă. —

13.

Frundă verde lemn pălit,
Cât in lume am trăit
Incă n'am mai pomenit:
Epure trecând pe punte
Și nevastă tunsă 'n frunte.

P o n o r, la 6/18 Februar 1894.

Laurențiu C i o r b e a cler. III.

Peatra credinței.

Istorioară din viața poporului

de Coriolan Brĕdicean.

(Continuare.)

Mai știi? in vremuri ca acestea — stăpâni păgâni, ce nu sĕ poate intêmpla? Dar fĕtul meu tot am voit se-ți spun sĕ fi mai retras; se-ți năbușești simțul, sĕ nu-ți vindi gândul, se rabdi și ear sĕ răbdi, și rogu-te! scoateți din cap fata lui Stan Oprea.

Aici moș Bĕlu tușind făcu o pausă apoi continuă:

Bine că fata e de oameni vrednici, curățică și sănĕtoasă, dar tu știi bine, că noi trăim rĕu, adecă martor 'mi-e Ddeu! n'am ură pe nime, dar decând pe tatăl lui Stan — fostul cnez — aflândul cu raboajele schimbate, lau lipsit din slujbă, pentrucă, in locul lui obștea a poftit pe fiertat tatăl meu de cnez, și apoi pe mine, d'atunci Stan Oprea e superat de moarte și caută ori ce prilegiu de a 'și arĕta ura și vrăjmășia cătră mine, cătră casnicii mei și cătră toate neamurile mele unde și cum numai poate. Stan bogat putred, om inchis, ascuns și resbunător. — Nu o sĕ se invoiască, la legătura familielor noaste nícidecum chíar și de ar voi fata. Ascultămĕ fiule, ascultămĕ lasăt

și toate uneltele cu cari se joacă jocul hazard sau cari se folosesc spre acest scop.

§. 91.

Se consideră de joc hazard, acel joc, la care câștigarea sau perderea depinde esclusiv numai dela intêmplarea oarbă: Loteria statului sau orice alt joc de loteriă arangiat cu concesiune dela autoritate nu se consideră de joc hazard cuprins in acest capitol.

Cap. IX.

Transgresiuni in cotra sanității publice și a integrității corporali.

§. 92.

Se pedepsește cu pedeapsă in bani până la una sută de fiorini:

1) acela, care fără a avea indreptățire legală, implinește pentru plată sau onorar agende de medic, chirurg, sau in atari locuri unde sunt medici de nașteri sau moșit și nu sunt impedecați, implinește agende de moșit (obstetricie).

2) Celce fără a avea indreptățire legală, vinde medicamente pentru bolnavi sau celce imparte sau dă chiar gratis un medicament oprit de autoritate.

In cas de recidivă, dacă dela pedepsirea ultimă a aceluia, care comite transgresiunea aceasta nu au espirat incă doi ani: este de a se stabili inchiderea până la o luna și pedeapsă in bani până la trei sute de fioriui.

§. 93.

Acel medic sau chirurg in pracsă, carele in cas de pericol deneagă sau amână primul ajutor medical fără causă fundată, mai departe, acel medic sau chirurg in pracsă, carele in cas de epidemie nu primește pe teritorul funcțiunei sale esmisiunea autorității sau care deneagă sau amână fără, causă fundată, primul ajutor medical cerut din dartea celor norbosi in urma epidemiei, ori luarea sub cură mai departe a morboșilor când in locul domiciliului sau nu se află alt medic in pracsă: se pedepsește cu o pedeapsă in bani până la una suta de fiorini.

Tot această pedeapsă se dictează și medicului de nașteri sau moașei care in casuri urgente deneagă sau amână fără causă fundată serviciul cerut, legat de chiămarea sa, precum și acel apotecar care deneagă sau amână fără causă fundată estradarea medicamentului ordinat de medic.

§. 94.

Medicul, chirurgul, medicul de nașteri, sau moașa aplicată de stat, comitat sau comună, care deneagă sau amână fără causă fundată, serviciul sĕu medical, chirurgic sau de moșit, ce este impreunat cu această aplicațiune oficioasă a sa: se pedepsește cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini.

§. 95.

Medicul sau chirurgul aplicat de stat, de iurisdicțiune sau comună, care in timp de epidemiă, deși iu urma demisiunei, dar inainte de acceptarea după toată forma a demisiunei sale, părăsește oficiul, sau deneagă sau amână fără causă fundată implinirea serviciului medical sau chirurgic impreunat cu chemarea sa: se pedepsește cu inchidere pâcă la două luni și cu pedepse in bani până la trei sute de fiorini.

Tot aceasta pedeapsă sĕ se dicteze și acelora, cari sunt aplicați pe un timp anumit in spitaluri de stat, ca apotecari, inspectori, controlori sau ingrijitori de morboși și in timp de epidemie i-și ,părăsesc oficiul sau serviciul inainte de espirarea timpului pentru care au fost angagiați.

§. 96.

Se pedepsește cu pedeapsa determinată in §. 95. și acel apotecar, carele 'și părăsește apoteca in timp de epidemie sau dacă deneagă sau amână fără causă fundată estradarea medicamentului ordinat de medic.

NB. Pedeapsa după §. 95 până la două luni inchidere și pedeapsa in bani la 300 de fiorini.

§. 97.

Acel veterinar (doctor de vite) care deneagă sau amână in casuri urgente, fără causă fundată, serviciul legat de chiemarea sa: se pedepsește cu pedeapsă in bani până la 50 de fiorini.

Ear dacă un veterinar aplicat de stat, iurisdicțiune sau comună, deneagă sau amână, fără causă fundată, acest serviciu veterinăresc legat de vocațiunea sa oficioasă, se pedepsește cu pedeapsă in bani până la două sute de fiorini.

§. 98.

Se pedepsește cu inchidere până la o lună și cu pedepse in bani până la două sute de fiorini acel veterinar aplicat de stat, iurisdicțiune sau comună, care in timp de epidemie, de și in urmă demisiunei, dar inainte de acceptarea după toată forma a demisiunei sale, 'și părăsește oficiul sau deneagă sau amână, fără causă fundată, implinirea serviciului legat de oficiul sĕu.

§. 99.

Acel cap de familie, in acărui familie sau intre acărui casnici; acel industriaș, fabricant sau proprietar de mine, in acărui lucrătorie, fabrică, sau colonie de ocne, sau intre sodali, invățăcei sau intre lucrători; precum și acel proprietar de institut de crescere, in a cărui institut a prorupt epidemia sau boala cantagioasă, dacă nu se ingrijește de ajutor medical in douăḑeci și patru de oare, socotite dela timpul, când s'a câștigat cunoștinția despre natura boalei se pedepsește cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini.

Tot această pedeapsă e a se dicta și aceluî medic, carele nu face arătare la autoritate despre prorumperea unei epidemii sau boalei contagioase in douăḑeci și patru de ore după ce s'a câștigat cunoștință despre aceasta.

(Va urma.)

Literatura poporală.

In „Foaia de Duminecă", precât numai ne-a fi cu putință, ne vom ocupa și cu literatura poporală. Vom publica adecă material de al literaturei noastre poporale, care este atât de frumos, disrtractiv și instructiv totodată; distractiv, incât fie cine il cetește cu plăcere fiindcă-i ofere momente plăcute, ii aduce aminte de deosebite datine și credințe, vede cum cugetă poporul asupra deosebitelor intêmplări din viață, cum le descrie, cum le cântă și descântă, ear instructiv este acest bun material incât din el ivețăm a ne cunoaște limba, datinele, obiceiurile, și prin

---

de acest gând, ascultamĕ și va fi bine, ḑise bĕtrânul Belu și suflă in luminare.

Noapte bună taică, ḑisĕ Nincu supĕrat.

Noapte bună respunsă moșul și se'ntoarse cătră restalniță.

II.

In clipa când s'a stins lumina in coliba obercnezului Belu . . . . afară o creastă a lunei galbene, mari sĕ redică după dealul golumbului și iute sĕ silea a-și rĕdica fața intreagă, ca nu cumva sĕ se 'ntêmple ceva pe pamênt și baba lună curioasă se nu veadă . . . se nu șcie . . .

Când globul fu plin, trăsurile pletelor din lună formară pre suprafața ei un chip bloj cu privire ca și distrasă, nepăsătoare, carea părea că zice: . . . . las . . . că nu vĕd nimica! . . . . nu spun la nime! . . . . .

Pretutindeni somn adênc . . . . .

In tufișiul din vêrful dealului Polți insĕ se mișcă ceva . . . se aude o tușitură inecată ș'apoi se inalță figura unui têner turc cu iatagan la brîu, cu caftan bogat . . . voinic sprinten.

Cu spatele și capul plecat, cu pașii precauți easă la drumul de pe coasta dealului. Aici acum — când o privire șciricitoare și ingrijită . . . . după ce s'a convins că nu-i suflet de om, privi in vale către colina lui Stan Oprea și injurând turbat printre dinți făcu un semn de amenințare și resbunare — apoi rădicând mâna dreaptă, in carea ținea o māramă albă strigă: a—o! a—o! a—o! de 3 ori.

La acest signal, o altă figură de om se mișcă intre buciumii viei din vale.

Era un alt turc cam in vêrstă, sbêrcit la față și cu o pușcă pe umeri. Acesta respundênd signalul tot in acelaș mod. O fluerătură se auzi din deal și turcul din viă 'grăbii spre deal la turcul tênĕr.

Aici ești Benga! 'lu agrăi tênĕrul . . .

Aici stăpâne! — respunsĕ turcul ajungând in deal.

Sĕ mergem! Zise tênerul și luând pușca dela Benga plecă la vale spre orașiu, el 'nainte, eară bĕtrânul după el.

Ajungând astfel la drumul mare, tênĕrul turc chiemă pe bĕtrânul alăturea cu sine și bătênduși fruntea furios ii ḑisĕ:

Ai vĕzut șerpoica! mi-a scăpat. Și ce bun prilej a fost. — Nincu a fost citat in cetate . . . Tatăl ei Stan a fost in orașiu, și eu care sciam dela sluga lui Stan, că Zoe e numai cu bunica sa la viă și că la 9 ceasuri așcepta sub mĕrul mare pe Nincu . . . de timpuriu m'am furișat acolo . . . Etă-o! Zoe vine . . . . siopteșce ingrijată cu glas tremurând Nincule . . apoi mai hotarît Nincule . . . . Nici nu gătase vorba eu am și pus mâna pe ea, — dar un țipet selbatec a aprins valea și un câne turbat era se mĕ sfâșie . . de nu mĕ apĕram cu iataganul — Fata a căzut leșinată. M'a prins frica . . . că va fii vr'un ghiaur in apropiere . . . Sării! Fugii! ca sĕ nu cad in cursă . . . . Ai auzit pușcătura? De frică că s'or luat la goană dupĕ mine am stat pitit in deal neclintit până s'or așezat . . . și eată-mĕ cu bucățica picată din gură.

Dar Alah! 'mi martor — J'ur — că trebue sĕ fie a mea! — A doaua oară nu-mi va mai scăpa! . . . Și vaí de Nincu și de tatăl lui Radu Belu . . . o se-i satur a pune pedeci voinței mele.

O sĕlbatică scrijnitură in ḑinți urmă vorbelor sale și stringêndu-si ochii sângeroși de cătrănire injură spurcat, ca un turc ce era.

Bĕtrânul seu slugă mergea cu capul plecat și nu grăi nici un cuvênt. . . . .

Turcul cel tênĕr se opri și punênd mânile pe umĕrul turcului bĕtrân ii șiopti:

Auḑi Benga! Incă aḑi noaptea ai sĕ aprinḑi casa lui Belu. Ei sunt la viă . . . acasă nu-i nime . . . . păzĕșcete sĕ nu te prinḑă sau se te vaḑă cineva, — celelalte . . . . las pe mine.

(Va urma.)

ele ființa noastră, invețăm a ne cunoaște pre noi inșine. Drept aceea din causele amintite, bucuroși vom publica și noi astfel de material scump. Și nu foaia noastră este cea de intâiu care a publicat astfel de material; mai toate foile noastre au publicat in foiță câte ceva poesioare, povești s. a. Dar nu toate au fost cu deosebită băgare de seamă, dacă materialul publicat este intru toate după cum a eșit din gura poporului, ori că este intregit, ciuntat, schimbat, schimosit de culegători. Din asta causă ne luăm voiă a atrage luarea aminte iubiților cetitori, cari se indeletnicesc cu adunarea materialului literaturei poporale, se fie buni a observa regulele următoare:

Lucrul de căpetenie este a se scrie vorbă de vorbă intocmai dupăcum ese din gura poporului necărturar. Aceasta, vedi bine, se poate mai numai la poesii, cântece și descântece, de oare ce ele rimate fiind, adeca potrivite, cadențate, nu es bine de schimbăm ceși cevași vorbele, deci vrênd-nevrênd trebue se ne ținem de vorbele celuia care ni le-a spus. Cu totul alt cum stă lucrul cu materialul literaturei poporale, care-i in prosă, cum sunt poveștile, snoavele, păcăliturile, miturile. — Mai au unii din culegătorii literaturei poporale datina de a lega 2 sau mai multe poesii deolaltă, tot asemenea și povești de a contopi mai multe intr'una. Acest obiceiu incă nu e bun; lase fiecare bucată cât este, că fiecare este un intreg in felul ei, nu mai trebue intregită.

Sunt până acum apărute câteva colecțiuni de literatură poporală și se fac mereu. Cel de intâiu din ai nostri cari s'au ocupat cu lucruri de aceste fu Anton Pann, apoi Vasile Alexandri, Ispirescu, Creangă, Todorescu, chiar o damă, domnișoara Elena Sevastos; acestia toți au cules mai mult din România, unii poesii, alții povești, glume, proverbii etc. Din frații bucovineni este părintele S. Fl. Marian care face chiar minuni cu adunarea, ordinarea și studiarea acestui material. In Ardeal au adunat mult material profesorii din Blaj, intre cari dl. J. M. Moldovan, vicariul capitular de adi al Blajului, a colectat când era profesor o frumoasă comoară, care apoi dându-o dlui prof. Iarnic, dsa o publică; aceasta este vestita colecțiune de poesii poporale edate de Iarnic-Bârsan. Tot din Ardeal au mai cules și tipărit material de al literaturei poporale I. P. Reteganul, (povești, poesii și datine), din Banat au cules dl profesor Hodoș dela Caransebeș și alții. Va se dică mulți sunt cari s'au ocupat cu acest lucru, dar se nu credem că au scos tot materialul din popor ceea ce nici că se poate, de oare ce este un isvor nesecat.

Așa dară, numai de vom voi putem aduna, dar, cum am mai dis, se scriem vorbă de vorbă cum o esprimă poporul și-de am fi in indoială, că doară câte o vorbă nu va fi ințeleasă de publicul cel mare cetitor, aceea vorbă apoi poate fi esplicată pentru mai bună ințelegere. Se ne folosim deci de timp pânăce nu e incă târdiu, se adunăm poesii, povești, descântece, bocituri, datine, proverbie s. a. Căci prin acest lucru facem bun serviciu causei noastre, de o parte că ce prin aceea arĕtăm lumii — care vrea se scie — de ce comoară dispunem noi, ear pe de altă parte, fiind cetite cu plăcere și de cei ce sciu mai putină carte, prin aceasta se deprind a ceti, capătă gust spre carte, care este cel mai bun tovarăș al omului și-in bine și-in rĕu.

Mai o vorbă pentru cei ce adună material de al literaturei poporale: Se-l scrie numai dela popor și nu și din cărți, calendare ori gazete, ci numai dela popor și se-l trimită la Redacțiuuea foiei de Duminca care-l va publica, cât va fi numai cu modru.

i.—

Carte medicinală gratis!!! Din „Tratatul boalelor acute infectătoare“ mai dispun incă de 150 de esemplare. Pe aceste m'am decis ale impărți de cinste bibliotecelor și scoalelor populare românești, apoi invĕțătorilor, teologilor și studenților români din Ungaria și Transilvania. Cei care voesc a avé aceasta carte folositoare o pot primi indată trimițĕnd la adressa susbscrisului numai 30 cr de esemplar, ca cheltuieli pentru poștă și pachetare.

Terminul până in 25 martie a. c. Adressa: Simeon Stoica medic cercual in Rodna vechie. com. Bistrița Năseud.

Moara babelor.

La Apolda in Turingia este moara babelor. De departe apare ca o moară uriașă de cafea, numai cât nu se invêrte de asupra ci de desupt. Stau adeca de desupt două balcoane mari, cari le pun in mișcare doi servitori și cu ele sĕ invêrte și moara. De asupra se pun babele: bĕtrâne și gârbove, știrbe și pleșuge și es de desubt tinere și frumoase, ca neşte mere roșii. Totul e gata prin o invîrtitură a roții, ca din poveste. Dacă insĕ intrebi pe babele, care au eșit din moară intinerite, nu cumva s'au temut acolo, atunci ele rĕspund: O, dragul meu, acolo e foarte frumos! E chiar așa, ca și când sĕ deșteaptă omul dimineața, după un somn bun și soarele intră pe ferestri in odaiă ear paserile cântă afară in toate glasurile, și pomii vijee, și apoi se mai intoarnă odată in pat și pe ceea dungă și mai trage un puiuț de somn. Chiar așa-i și acolo.

Departe foarte de Apolda trăia odată o babă, ea incă audise de moara babelor. De oare ce și ea s'ar fi făcut bucuroasă tinĕră, se hotări odată se-și cerce norocul, deci și plecă la cale. Mergea incet, vedi bine, ca babele, dar mergea mereu, de și trebuia sĕ stee adese, sĕ mai tușască, sĕ mai rĕsufle, dar in urma urmelor ajunse totuși la moara cea fermecată a babelor.

„M'aș intineri, voinice, m'aș măcina sĕ fiu tinĕră și frumoasă, dise cătră un servitor ce sta pe o bancă din inaintea morii ș slobodia nuori de fum ce-i trăgea dintr'o lulea mare de porțelan. „Doamne Dumnedĕule, cât de departe mai e Apolda asta!“

— Cum te chiamă? intrebă servitorul.

— Baba Catrina!

— „Ședi dar babă Catrină coalea pe bancă, dise servitoriul, apoi intră in moară, scoasĕ o carte mare și apoi se reintoarsĕ cu o țidulă lungă.

„Aceea a fi socoata voinice? intrebă baba

„Dar de unde? Măcinarea-i in cinste, dar aci ai sĕ te subscrii. „Sĕ mĕ subscriu? se-mi scriu sufletul pe seama dracului? Nu, una ca asta nu o fac! Eu sunt o muiere cucernică și voesc se ajung in rai, când mi-a veni vremea“.

„Nu-i așa prost precum credi, babă. Pre țidula asta stau toate nebuniile ce le-ai făcut, stă insemnată aci și oara și minuta când le ai făcut. Inainte de a intra in moară trebue sĕ te deobligi a face toate nebuniile intocmai cum le-ai mai făcut și cum sunt scrise pe foaia aceasta, și chiar in aceea ordine; scurt: chiar precum sunt scrise.

Apoi mai privi odată țidula și dise: „Vedi bine, e cam mult, mamă Cătrină, e cam mult! Dela al șesespredecelea până la al doauĕdeci și noauĕlea an iți va fi cam greu, aci ce cam mult pe țidulă, de aci in colo ar mai merge! Dar la inceputul anului al patrudecelea, la al sutei, aci ear vine cam gros pe rĕvaș! Mai departe tot merge!“

Atunci suspină baba și dise: ei, băiate, atunci nici că se plătesce se se mai macine cineva!“

„Vedi bine, vedi bine, respunse servitorul, pentru cei mai mulți nu se plătesce se se macine! Deaceea și avem așa dile bune, sĕptămâna de alungul e tot sĕrbătoare, nime nu ne mai imbulzesce la moară, stă moara locului de ani de dile. Mai de mult era altă căutare la moară!“

„Nu s'ar pute se ștergem ceva de pe țidulă, buiate“ intreabă baba, baremi trei lucruri. Celelalte le aș mai trage cum biata le aș trage, dacă chiar e silă, dar aceste trei…

„Nu, nimic nu se poate șterge, e preste putință. Seau — seau!“ „Atunci iați țidula, băiate, dise baba, „miam pierdut ori ce voiă pentru moara voastră!“ și se intoarse de unde a venit.

Dar când ajunse acasă și o intrebau vecinii: „Da ce-i, babă Catrină, te intorci acasă chiar așa bĕtrână, precum te-ai și dus! De bună seamă nu mai stă moara? atunci bĕtrâna tuși una, apoi cu glas slab și răgușit respunse: „O, da, este ceva din moară, dar avui frică mare, și apoi — ce câstigă omul de trăește cu ceva mai mult? Doamnesfinte!“

Economiă.

Raport sĕptĕmânal. In piațele din țerile esterne comerciul a stagnat in cele mai multe privințe.

In piața din Bpesta comunicațiunea și comerciul a fost stabilă in sĕptĕmâna trecută. Toate spețiile de grâne se căutau și puțin se urcau in prețuri.

Grâu curat s'a adus puțin la târg și era căutat. Și in sĕptĕmâna aceasta morile au favorisat mult grâul de proveniență indigenă, preferindu-l grâului străin altădată foarte căutat. Circulațiunea sĕptĕmânei sĕ urcă la 140,000 măj metrice.

Ovesul. A fost bine căutat. S'au vêndut vr'o 4 mii de măji metrice și se plătea, amĕsurat cualității, cu 6 fl. 95 cr. — 7 fl. 45 cr. per m. m.

Cucuruzul, cel bĕtrân, s'a dat cu 5 cr. mai bine; s'au vêndut cu 5 fl 30 cr.—5 fl 60 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumperă dacă este uscat cu 4 fl 60—5 fl 70 cruceri.

Grâul a inceput a se cam urca binișor. Prețurile se afirmau cu 7 fl 27—7 fl 73 cr.

Sĕcara incă sau cumpĕrat, cumpĕrătorii erau puțin reservați; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulațiune de 5000 măji metrice, iară prețul se stăbili in fine cu 5 fl. 70 cr. — 5 fl. 84 cr.

Sĕcara de primăvară se urcă la 5 fl. 60 cr. — 5 fl, 80 cr. in fine insĕ remase cu 5 fl. 82 cr. 5 fl. 86 cr.

Orzul de nutreț și de fabrici a fost căutat; cel ungar e mai rar; prețul cu 5 fl. 90 cr. — 6 fl. 60 cr. cel din esterne era cu ceva mai ieftin și se lua numai cu — 5 fl. 75 cr. cu vamă cu tot.

Păstăioase. Nu se prea căutau;

prețurile erau: Păsula puțin căutată, mare albă 5 fl. 50 cr. rotundă 5 fl. 75 cr. sură 5 fl. 50 cr. pistriță 4 fl. 75 cr. pitică 7 fl. 25 cr. Mazere 8 fl. 25 cr. — 9 fl. 50 ungară despoiată 12 fl. 50 cr. Linte, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun și despoiat, amĕsurat soiului și mărimei până la 20 fl. Mac sur 28 fl. vênĕt 33 fl. Chimiu, din țară nu este, cel ollandez 38 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

Sĕmênțuri. Sĕmênță de trifoiu 71—74 fl. de luțernă 66—71 fl. măzĕriche 8 fl. 75 cr.— 9 fl. 52 cr. mohor 7 fl. 75 cr. — 8 fl. 25 (tot per 100 Kilogr.), de Iin 11 fl. 50 cr. — 50 cr.

Victualii. Prețurile preste tot scad mult la cei mai mulți articoli. Gâsce 3 fl. 20 cr. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 10 cr. Coponi 1 fl. 30 cr. 1 fl. 60 cr. Ciurcan 4 fl. 50 cr. = 5 fl. — cr. per păreche en gros.

Cartofi (crumpiri, baraboi, mere de pămênt) au scădut cu 10 cr. la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 50 cr. rosa 2 fl 40 cr. ca covrigii 5 fl de fabrică 1 fl. 15 cr. —

Prune sêrbești 8 fl. 30— 19 fl 20 cr. bosniace 9 fl. 37 cr. — 22 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 25 cr. — Mierea destilată cu 33 fl. — Ceara, slab s'au căutat.

Ceapa in cuantități mari a crescut până la 6 fl. 80 cr.

Lâna. Têrgul a fost mai cercetat, comunicațiunea mai viuă ca in sĕptĕmână trecută. Lână de vară brută 86 fl. vênĕtă mai slabă 85 fl. mai bună 107 fl. defectuoasă 93 fl.

Carnea de vițel. Têrgul bun. Tendența tare. Viței vii 36 cr — 42 cr. tăiați 38 cr. — 52 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Mieii se țin 5 fl 48 cr. — 7 fl 40 cr. părechia.

Porcii 43—50½ cr. de chilă.

Unsoare de porc 52 fl. cr. — Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 46 fl 50 cr. amĕsurat cualității.

Piei brute. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut eară, mai cu seamă piei de oaie, anume 12,000 dĕrabe sêrbești cu 65 fl. — 3000 ardelenești cu 62 fl. și 7000 macedonene cu 103 fl. per 100 kilograme.

*

Pentru ce vițele de viă nu produc, dacă sunt plântate acasă? Se aud dese plângeri cumcă vițĕle de vie plântate la partea sudică, sudostică și sudvestică a caselor sunt puțin roditoare ori de tot șterpe. Causele pot fi următoarele; 1. Plântarea soiurilor neaclimatisate, puțin roditoare și prea tomnatice; 2. Pămêntul poate că-i ori prea umed ori prea söc. E știut că vița plântată la loc prea jilav crește tare, face lugeri puternici dar in loc sĕ producă, nici nu sĕ coace adesea și toamna degeră, prea fragedă fiind. 3. Chiar așa poate fi causa nerodirei și plântarea prea deasă. Nici când nu-și poate o viță desvolta puterile dacă e prea indesată, căci de nu are soare și aer de ajuns, crește fără putere, prea fraged și neputincioasă de a produce. Soiurile cari dela fire au mult lemn, in primul an după plântare au loc de ajuns, mai têrdiu insĕ indesându-se lemnul nu are aer fi ssare de ajuns, slăbește și nu poate produce. 4. Dacă frigul ernei cere ca vița sĕ o acoperim, sĕ fim cu băgare de seamă ca sĕ nu o acoperim prea tare ca sĕ nu-i fie prea cald. Acoperirea cu gunoiu nu e potrivită, de oare-ce in iernile moi și umede sĕ mucedește și piere nu numai ochiul dar adesea vița intreagă. Numai pe rădăcină putem pune gunoi. Cel mai potrivit invăliș ește cel de paie ori de cetină. 5. De sine se ințelege că lucrul nu trebue uitat: cercuim legăm, săpăm, plivim și rărim ca pe vița cea din viă. — i

*

Spre a avea crastaveți timpurii. La jumĕtatea lui mărțișor umplem oale de flori cu pămênt bun din grădină amestecat cu năsip, dar nu uităm a pune pe fundul vasului hîrburi (cioburi) ca se se strecure apa. In fiecare oală punem apoi câte trei seminței de crastavete, depărtate pe o formă de olaltă și nu prea aproape nici de părietele vasului. Până ce incolțĕsc semințele, ținem oalele in casă neincăldită, lângă o fereastră in fața soarelui, unde in dile senine și călduțe li se poate lăsa aer proaspĕt, prin ce incet cu incetul se vor deprinde cu aerul de afară. In Maiu, când nu mai e frică de inghețuri, se pun apoi in straturi calde, de 8 urme depărtate unul de altul in groape de 1½ urme de afunde și de 1 urmă de largi, cari se umplu cu gunoiu de cal, oaiă sau capră. Plantele se scot din oale și se pun cu pămênt cu tot, dar nu se despart de olaltă plantele. Âmblându-le timp ceși cevași bun se desvoaltă foarte bine. Apoi șese oale cu 18 plante dau un strat bunișor care pre lângă lucru puțin ne dau roade multe și timpurii, ba mult mai multe și mai frumoase decât crastaveții cei cultivați in straturi calde, de oare ce aceia se fac mai bogați in foi și lugeri, dar mai sĕraci in flori și fructe. — Pentru sĕmĕnarea crastaveților, pepenilor, lubenițelor și bostanilor se folosim mai bucuross semĕnițe vechi de 2—3 ani, de oare ce acelea produc plante mai roditoare decât cele tinere de un an. De suntem siliți a sĕmĕna seminței de un an, neavĕnd de celea mai vechi, atunci le ținem mai mult timp in apropierea cuptoriului.

*

Despre salată. Un bĕtrân practic dise: Mâncați verdețuri! Mâncați salată! Mâncați legume! Mâncați ridichi și alte legume, dar mâncați bărbătesce, toți cei ce nu puteți merge pe la băi, la scalde. Legumĕle tinere, in deosebi salata, nu numai că sunt foarte nutritoare, că ne dau putere și ne intăresc musculatura, dar ele ne curăță și sângele; mâncărea lor suplinește cura dela băi. — Dar cum se mâncăm salata! Dacă voim se fie adevĕrată delicatesă se nu uităm oțetul și o miere bună curată. Nimic mai bun ca salata cu miere de stup. Cine a gusta-o odată, cred că-și va mânca salata pururea cu miere — numai de va avea.

i.—

*

Inprietinirea vitelor streine. Se intêmplă că de cumpĕrăm o vacă și o băgăm in grajd intre cele lalte, nu este suferită sĕ se apropie de nutreț, ci-i impunsă că cele ale casei se cred stăpâne, ear pe cea cumpĕrată o cugetă drept venitură, agest. Ba numai de mutăm la iesle o vită din locul ei, incă o pate așa cu noăuĕle vecine. Este insĕ un mijloc simplu de a feri vitele de acest necas: să legăm bine capul și grumnazii vitei celei nouă cu vinars și apoi o băgăm in grajd, atunci celelalte nu-i vor mai face nimic și in scurtă vreme s'or deda la olaltă.

*

Sĕmânarea sĕmburilor de prună. Prunii se inmulțesc sau din lăstari, ce dau din rĕdăcina celor mari, sau din sĕmĕnță. Pentru producerea de pruni mulți și frumoși e mai bună sĕmĕnarea. Dar incolțirea simburilor de prună e tare anevoioasă și inpreunată cu multe greutăți; chiar când am voi mai tare, atunci nu rĕsăr. Din aceasta causă s'au făcut și se fac multe incercări, spre a-i face sĕ rĕsară. Eată ce ne recomândă un om pățit: Simburii proaspeți, scoși din prune, colea toamna când facem lictarul, ii punem intr'un ciubăr mare și turnăm preste ei un lapte de var, apoi ii lăsăm așa timp de 14 dile, apoi toamna têrziu ii sămănăm, fără de a lua de pe ei varul ce s'a lipit, și-i acoperim cu puțin pămênt. De odată cu primăvara prind a rĕsări, și de vedem că rĕsărind s'a desvălit careva sĕmință, o acoperim de loc cu pămênt. Când sunt prunișorii de jumătate metru de inalți, ii ducem in scoala de pomi, ear după ce sunt de 1 metru și groși ca degetul cel mare, ii putem resădi la loc stabil.

*

Cloțanii și șoarecii din poduri, celare, staule etc. dispar dacă folosim mijlocul următoriu: Luăm var nestins și il stingem adăogênd la el vitriol de fier, prin ce acesta devine galbin. Cu acesta văruim pietrile, păreții și coperișele. In fie-care unghiu și găurice de a cloțanilor ori șoarecilor punem vitriol de fier cristalisat, și șoareci și cloțani nu vom avea. Aceasta trebue se se repeteze in fie-care primavearā. i

*

Despre nerodirea pomilor. Un grădinar vestit povestesce următoarele:

In calitatea de grădinar domestic al principelui de Schönburg aveam de supravighiat și un pomĕt mare. Numĕrul pomilor din acel pomĕt se urca la 1000, toți roditori, de deosebite neamuri și grijiti fiind cum se cuvinea produceau de minune de bine. Un mĕr insĕ, care putea fi ca de 30 de ani, pre lângă toate incercările nu voia se producă, și de oare-ce era foarte puternic și gros, am cercat cu așa numitul inel fermecătoresc al grădinarilor, dar fără resultat. E drept că in anul prim produse câteva fructe, dar și din acele ii mai cădură. Vedind starea lucrului am venit la ideea că rădăcinile poate-i ajung la vr'un strat neproductiv care nu-i pot da nutremêntul trebuitor.

M'am dat deci și am lăsat a se face in giurul trupinei groape, și adecă in depărtare de trupină după cum ni arăta periferia coroanei, și in groapele acelea am astupat bucăți mari dintr'un cal ce crepase. Resultatul fu surprindător. Incă in acel an produse atâtea mere frumoase, cât nu juoiam a rĕdima crengile ca sĕ nu se desbine, și din acel an produse regulat poame frumoase și foarte multe in tot anul.

E visibil deci cât de folositoare sunt grădinei de pomi pagubele ce le avem din când in când in vite. — Un alt pom incă mĕ necăjea și nu voia se producă, alt cum era doară chiar prea gras fi frumos. Pe acela l'am silit se producă in alt chip. Am luat adeca colo cătră sfirșitul lui August de pe alți pomi crenguțe productive, cât se poate de slabe, dar deplin desvoltate, le am tăiat de desubt ca la copulare și le am vîrît apoi in crengile pomului, ce nu voia se rodească, ca la oculare, locul l'am legat și uns cu alifiă fluidă rece. Aceasta lucrare poate inlocui pe deplin și nobilitarea; am cercat'o in mai multe casuri și mi-a succes. Ba cu aceea cale am făcut și observarea că nici când oculăm nu strică nimic dacă, după ce legăm rana, o ungem cu alifiă fluidă rece, că ea impiedcă intrarea aerului in rană și a radelor soarelui. — Destul că prin aceasta manipulare pomul meu s'au făcut productiv.

O glumă despre crastaveți. Sciți cum sunt buni crastaveții?

După ce-i culegem ii curățim frumos, apoi ii spălăm, stergem, dumicăm fălii subțiri și rotunde, punem apoi sare, piper, oțet, deschidem fereastra și dicem: — N'a drace crastaveți! (Dela un nemâncător de crastaveți).

Bursa de Budapesta din 28 Februare 1894.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000	4%	117.85
„ „ „ „ 10.000	4%	—.—
„ „ „ „ pr. 15. Febr.		117.75
„ „ coroane ung.	4%	95.50
„ „ „ „ pr. 28. Febr.	4%	95.05
Obl. căilor fer. orient. 1876	5%	124.—
„ „ „ de stat, 1889, aur.,	$4\frac{1}{2}$	127.50
„ „ „ „ „ „ arg.	$4\frac{1}{2}$	103.—
Obl. cu premii ung., 100.		154.—
„ „ „ „ 50,		152.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung.,	$4\frac{1}{2}$%	101.25
„ „ „ „ croate	$4\frac{1}{2}$%	101.50
Bonuri rur. ung.	4%	96.—
„ „ croate	4%	99.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	143.—
„ hipot. croate, 100.,	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni, 100,		—.—
Datoria de stat com., hărtia, Mai-Nov.	$4\frac{2}{10}$	98.50
„ „ „ „ „ Febr.-Aug.	$4\frac{2}{10}$%	98.50
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul.	$4\frac{2}{10}$%	98.25
„ „ „ „ „ Apr.-Oct.	$4\frac{2}{10}$%	98.25
Renta de aur austr.	4%	121.75
Datoria de stat austr. 1854. 250,	4%	190.50
„ „ „ „ 1860, 500	5%	147.—
„ „ „ „ 1860, 100	5%	161.—
„ „ „ „ 1864, 100		199.—
„ „ „ „ 1864, 50		199.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	$4\frac{1}{2}$%	100.75
Obl. c. fr. bulg.	6%	118.—
„ cu prem. sèrb. 100 fr.	3%	39.—
„ „ „ „ „ „ (austr.)	3%	40.—
„ soc. p. reg. Temeș-Bega	5%	105.—

B a n c e.

Banca anglo-austriaca 120	158.—
„ pe acții Budapestană 100	138.75
„ „ „ a capitalei I emis. 100	99.—
„Hermes" intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumana 80	121.75
„ „ „ gen. ung. 200	433.25
„ „ „ „ „ din 28 Febr.	436.00
„ „ „ pe acții Budast 50	59.—
„ „ „ austriacă 160	—.—
„ „ „ „ din 4 Marte	362.60
„ industrială I ung. 150	218.—
„ „ și comerc. ung. 100	—.—
„ „ „ „ „ din 28 Febr.	114.50
„ croat-slavon. 100	115.—
„ de credit ung. 200	—.—
„ „ „ „ vechiă 100	—.—
„ „ „ „ II. emis. 28 Febr.	240.25
„ comercială ung. pestană 500	1005.—
„ com. și industr. bpestană 100	—.—
„ de credit fonciar centrală 500	590.—
„ croată de escompt 200	—.—
„ de escompt și zarafiă ung. 400 K.	225.50
„ „ „ „ „ 28. Febr.	237.75
„ austro-ungară 600	1015.—
„ „Unio" 200	—.—

Scrisuri fonciare.

„Albina", inst. de econ. 5%	97.—
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	102.50
„ „ „ „ „ 5%	100.—
„ „ „ „ „ $5\frac{1}{2}$%	—.—
„ de credit ardeleană 5%	101.—
„ „ „ „ $4\frac{1}{2}$% 40 ani	99.—
„ „ „ „ $4\frac{1}{2}$% 50 ani	99.—
„ credit fonc. din Sibiiu 5%	102.50
„ „ „ „ „ $5\frac{1}{2}$%	—.—
„ „ „ „ „ 6%	—.—
„ „ „ „ „ $4\frac{1}{2}$%	100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani	—.—
„ „ „ „ 106 5% 40 ani	—.—
„ „ „ „ III. emis. 5%	102.50
„ „ „ „ IV. emis. $4\frac{1}{2}$%	100.50
„ I. de credit din Timișoara 5%	100.50
„ I. „ „ „ „ $4\frac{1}{2}$%	99.50
Imprumut. bancii ung. hipotec. 4%	128.—

Sorțuri private.

Imprumutul oraș. Viena din 1874, 100	175.—
Sorțuri din Buda 40	63.—
„ „ „ austr.	65.—
Sorțuri reun. „Io-sziv" 2	3.50
„ „ „ austr.	3,65
„ crucea roșie 5	12.50
„ „ „ austr.	13.50
Obligațiunile basilicei 5	—.—
„ „ bpestan	10.50
„ „ austr.	11 —
„ crucea roșie italien 25 lire	13.—
„ „ „ „ austr	13.50
Instit. de cred. austr. 100	196.50
Crucea roșie austr. 10	49.25
Sorți Pálffy 40	58.—

Monede.

Galbenul ces. și reg. tesc.	5.95
„ „ „ „ verig.	5.85
„ austr.-ung. de 8 fl.	10.02
„ de 20 franci	10.02
20 marce	10.—
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. și ung.	—.—
100 marce germ. in papir	61.50
„ „ „ de bancă pr. 28. Fbr.	61.60

Bursa de bucate din Budapesta

De la 28 Februarie 1894.

Grâu de primavară	fl. 7.28	—
„ „ toamnă	fl. 7.54	—
Ovĕs de toamnă	fl. —.—	—
„ de primavară	fl. 6.77	—
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 4.75	—
„ „ Iul.—Aug.	fl. 4.96	—

Bursa din Bucuresci pe diua de 26. Februarie 1894.

E F E C T E	Dobêndă	SCADENTA CUPOANELOR	OFERITE cu bani gata
IMPRUMUTURI DE STAT ROMANE			
Rentă perpetuă	5%	Apr.—Oct,	$101\frac{1}{4}$
„ amortibilă	5%	Apr.—Oct.	$96\frac{1}{2}$
„ „ din 1892	5%	Ianuarie Iulie	$95\frac{5}{8}$
„ „ „ 1893	5%	Ianuarie Iulie	$95\frac{6}{8}$
„ „ $32\frac{1}{2}$ mil.	4%	Ianuarie Iulie	$82\frac{5}{8}$
„ „ 50 mil.	4%	Ianuarie Iulie	$82\frac{5}{8}$
„ „ 274 mil.	4%	Ianuarie Iulie	$83\frac{1}{4}$
„ „ 45 mil,	4%	Iunuarie Iulie	$82\frac{5}{8}$
Obl. căilor fer. rom. (conv. Schuldverschreibung)	5%	Ianuarie Iulie	—
Obl. de Stat (conv. rur)	6%	MaiuNoembre	$101\frac{1}{2}$
„ casei pens. a 300 leĭ	10	MaiuNoembre	288
IMPRUMUTURI DE ORASE			
Obl. ale com. Bucuresci 1883	5%	Ianuarie Iulie	$87\frac{1}{2}$
„ „ „ „ 1884	5%	MaiuNoembre	—
„ „ „ „ 1888	5%	Iun.—Dec.	—
„ „ „ „ 1890	5%	MaiuNoembre	$88\frac{3}{4}$
IMPRUMUTURI DE SOCIETATI			
Scris. func. rur.	5%	Iulie Ianuarie	$92\frac{3}{4}$
„ „ urb. Bucuresci	7%	Iulie Ianuarie	$100\frac{3}{4}$
„ „ „ „	6%	Iulie Ianuarie	$99\frac{5}{8}$
„ „ „ „	5%	Iulie Ianuarie	$87\frac{1}{8}$
„ „ „ Iași	5%	Iulie Ianuarie	$79\frac{1}{2}$
Obl. soc. de basalt	6%	Iulie Ianuarie	90

ACTIUNI	Ultim divid.	Valoarea Nomiuala	
Banca naț. a Rom.	86.40	500	—
Soc. de asig. Dacia-Rom.	35	200	—
„ „ „ Naționala	36	200	—
„ „ „ Patria	—	100	—
„ rom. de construcțiuni	15	200	—
„ de basalt	30	250	—
„pentru fabr. hârtiei	—	100	—

MONETE	OFERITE cu bani gata	S C H I M B	CURSUL
Napoleonul	—	Londra . . cek	
Galbenul austriac	—	„ . 3 luni	
Coroana germană (marca)	—	Paris . . cek	
Lira sterlină	—	„ . 3 luni	
Lira otomană	—	Francia . cek	
Imperialul rusesc	—	„ . 3 luni	
Florinul austriac de hârtie	—	Viena . . cek	
Rubla de hârtie	—	„ . 3 luni	
Aur contra argint (agiul)	0%	„nap. (scurt)	
		Berlin . . cek	
		„ . 3 luni	
		Germania . cek	
		„ 3 luni	
		Amsterdam 3 luni	
		Petersburg 3 luni	
		Belgia . 3 luni	
		„ . (scurt)	
		Elveția . 3 luni	
		Italia . . 3 luni	

C E R E A L E	Greutatea in libre	OFERITE hectolitrul
Grâu	60	8
Porumb	60	5·50
Secară	—	—
Ovĕs	—	—
Orz	—	—
Rapiță	—	—
Fasole	—	—

Invitare la prenumerațiune.

„Foaia de Duminecă" a diarului „Dreptatea", apare odată pe sĕptĕmână in estensiune de cel puțin 8 pagine cu ilustrățiuni, este intocmită pentru trebuințele țĕranului român și costă

pe un an fl. 2

pe ½ an fl. 1

(„Dreptatea" care apare in fiecare di de lucru costă 1 fl. pe lună, 12 fl. pe an. Cine abonează „Dreptatea" capetă și „Foaia de Duminecă" gratuit).

Abonamentele se fac mai cu inlesnire prin mandate postale. Domnii abonenți sunt rugați a insema pe cuponul mandatului foaia și timpul pentru care trimit abonamentul, precum și adresele lor corect și legibil.

Adresăm inteligințeĭ noastre rugarea, se binevoiască a recomânda poporului de la țară abonarea acestui organ menit a contribuí la educățiunea politică, culturală și economică a poporului român.

Abonamentele se trimit la adresa Administrațiunei diarului „Dreptatea" in Timișoara. (Temesvár, Stadthausgasse Nr. 4.)

Administrațiunea.

Tariful zonelor

pentru căile ferate de stat reg. ung.

Valid din 1 August 1891

ntre Timişoara şi următórele staţiuni.

Preţurile comunicaţiunii-vecine:

Pentru trenurile Personal = Omnibus séu mestecate

Zona	I clasa	II clasa	III clasa
1	—.30 cr.	—.15 cr.	—.10 cr.
2	—.40 cr.	—.22 cr.	—.15 cr.

Staţiunile comunicaţiunii-vecine

	Zona		Zona
Beregseu	2	Szakálháza	1
Merczyfalva	2	Siag	1
Recasiu	2	Sant-András	1
Remetea	1	Jebel	2

Tariful de zone general

	Trenuri pers. omnib. séu mest.			Trenuri accelerate		
Zona	I clasa	II clasa	III clasa	I clasa	II clasa	III clasa
1	50	40	25	60	50	30
2	1.00	80	50	1.20	1.00	60
3	1.50	1.20	75	1.80	1.50	90
4	2.00	1.60	1.00	2.40	2.00	1.20
12	6.00	4.80	3.00	7.20	6.00	3.60
13	7.00	5.30	3.50	8.40	6.50	4.20
14	8.00	5.80	4.00	9.60	7.00	4.80

Consemnarea staţiunilor

şi a numerilor zonelor de cari se ţin acele staţiuni in comunicaţiunea cu Timişióra:

	Zona		Zona		Zona
Abony	13	Kis-Kőrös	13	Puszta-Tenyő	12
Alcsi	13	K. K. Dorozsma	8	Radna-Lippa	6
Aigyő	8	Kistelek	9	Rakasdia	8
Anina	11	Kis-Szálás	12	Rácz-Szt-Péter	8
Arad	4	Kigyos	6	Remetea	1
Baja	13	Konop	7	Rekás	1
Bajmok	12	Cornea	9	Rom.-Bocsan	5
Bács Almás	12	Cörpa	7	Röszke	8
Baziasiu	8	Kőtegyán	10	Sarkad	10
Beregseu	1	Krassova	10	Siag	1
Berzava	8	Kruşovacz	10	Sámson	10
Bichisiu	9	Curticiu	5	Sárafalva	7
Békesföldvár	8	K. Kun-Szálás	12	Soborsin	9
Bel.-Chiseteu	3	Kutvölgy	10	Szabadka	10
Birda	3	Lesz	12	Sofronya	4
Bikity-Borsod	12	Lizzava	10	Szajol	13
Branyitzka	12	Lőkösháza	6	Szakálháza	1
Ciaba	8	Logosiu	3	Salonta	11

Csantavér	11	Maidan	9	Szarvas	12
Cs. Keresztur	13	Maros-Ilia	12	Szatymaz	8
Cséffa	12	Mehadia	11	Szeged	7
Csikeria	11	Merczyfalva	1	Szent-Audrás	1
Ciongrad	12	Mezőberény	9	Szent-Hubert	3
Csorvás	9	Mező-Keresztes	13	Szolnok	13
Detta	2	Mező-Tur	11	Szőregh	3
Deva	13	Militics	13	Stam. Moravicza	7
Fegyvernek	13	Mokrin	11	Tavankut	13
Biseric'a-alba	7	Moritzföld-Soşdia	4	T.-Szlatina	1
Félegyháza	11	Nagy-Kikinda	4	Teregova	8
F.-Vásárhely	31	Nagy-Kőrös	13	Topolya	19
Gataia	3	Nagy-Szt-Miklos	7	Topletz	12
Gavoşdia	5	Nagy-Várad	13	Topolovetz	2
Gerendás	8	Német-Bocsán	5	Totvárad	2
Gertenyes	4	Német-Ság	2	T.-Szt.-Miklos	19
Gurasada	12	Nyársapót	13	Uj-Arad	3
Glogovatiu	4	Oravitia	9	Vadkert-Tuzlar	16
Gyertyámos	1	Orczyfalva	1	Valkány	1
Gyoma	10	Orosháza	10	Valizzora	7
Gyorok	5	Oroszlámos	6	Varjas	8
Gyula	9	Orsiova	12	Váradpüspöki	15
Halas	12	Q.-Bessenyő	6	Várad Velentie	13
H. Feketehegy	13	Örmények	8	Verbász-Kula	13
Baile Erculane	11	Osi	12	Verciorova	13
Horgos	9	Palics	10	Versecz	13
H.-M.-Vásárhely	9	Paulis	6	Vinga	2
Jablonicza	10	Perjámos	8	Vojtek	9
Iassenova	6	Piski	13	Zsaguzsen	5
Iám	7	Podporány	5	Zám	14

S'a tipărit in „Iustitutul tipografic, societate pe acţiuni" in Timişoara.